

Groen

UIT ROTTERDAM

Tuinvrouwen Marja Versteeg en Eva Bes runnen midden in Rotterdam stadskwekerij De Kas. De stad vergroenen is hun gezamenlijke, bevlogen missie. Bijzonder is dat de planten die ze zaaien en stekken, opgekweekt worden uit moederplanten uit de stad. Het resultaat? Sterke gewassen die uitstekend gedijen in de kleinste tuintjes en niet terugdeinzen voor wat schaduw.

TEKST: MARIEKE DE GEUS FOTO'S: BARBARA GROEN

De entree is verrassend. Eerst denk je: 'Loop ik wel goed?' Maar de pijl op het sandwichbord laat er geen twijfel over bestaan. Midden in een woonwijk steken we via een smal straatje tussen de huizen door en komen uit bij een groene oase. Vogeltjes kwetteren erop los, links staan hoge kweektafels vol plantjes voor de verkoop en in het midden van de binnenplaats pronkt een grote kas. Onder een blauwewegen die vol in bloei staat is een terras gemaakt, naast een vijver waar de buurtkat ligt te slapen. Ons oog valt op een bloemenweide, van slechts één vierkante meter groot. Het is een mooi voorbeeld van stadstuinieren, waar elke centimeter wordt benut.

Een jong stel, Giovanni en Lorraine, vult zojuist een doos met planten voor een geveltuin die ze gaan aanleggen omdat ze de straat willen vergroenen. Giovanni: "We hopen dat onze burens dit zo leuk vinden dat ze ook een geveltuin gaan maken. Nu is het saai met alleen maar tegels. Misschien is tuinieren wel veel leuker dan achter de computer zitten!" Tuinieren is nieuw voor ze en Marja helpt ze graag om een juiste keuze te maken. Ze pakken herfstasters, vingerhoedskruid en geurende kamperfoelie en vertrekken met de nieuwe aanwinst op de scooter richting huis om de eerste tegels te gaan lichten.

Stadsgroen

Marja: "Dit is nou zo'n leuk voorbeeld van wat wij voor ogen hebben. We richten ons

voornamelijk op het inrichten van geveltuinen en het beplanten van boomspiegels en kleine stadstuinen. Dat we jonge mensen inspireren om iets met groen te doen, is natuurlijk geweldig. In het najaar hebben we een bollenactie voor iedereen die de stad vergroent met een geveltuin of bloeiende boomspiegel. Deze bollen worden, met hulp

van een subsidie van de wijkraad, cadeau gedaan als teken van waardering voor hun inzet. In ruil daarvoor vragen we informatie zoals wat mensen graag willen leren over groen. We kweken namelijk niet alleen plantjes, maar verspreiden via workshops ook kennis over onderwerpen zoals zaaien en stekken, het onderhoud van tuingereed-

Sterke planten voor schaduw

- Kleine maagdenpalm
 - Gele dovenetel
 - Vrouwenmantel
- Lievevrouwebedstro
 - Wilde akelei
- Vingerhoedskruid
 - *Persicaria*
- Schijnpapaver
- Dagkoekoeksbloem

VOOR ZON

- Muurbloem
- Spoorbloem of rode valeriaan
 - Kranssalie
- Beemdkroon
 - Ezelsoor
 - Rozemarijn
 - IJzerhard
 - Kruipklokje

schap en hoe je een boomspiegel beplant. Maar ook over wateropvang in de tuin en welke planten goed voor bijen zijn. Heb je trouwens de bijenkasten van onze imker al gezien?”

Water en groen

Eva en Marja ontmoetten elkaar enkele jaren geleden letterlijk in de braamstruiken tijdens een vrijwilligersdag in het Vroesepark. Als snel werd duidelijk dat ze dezelfde twee passies delen, namelijk groen en mensen verbinden. Eva was al actief met haar stichting De Groenpoel Noord, om zich samen met bewoners in te zetten voor de groene longen en een beter leefklimaat in de stad. Bomen en planten zorgen namelijk niet alleen voor frisse lucht, ze zijn ook in staat om overtollig regenwater op te nemen waardoor wateroverlast vermindert. Bovendien zorgen bomen ervoor dat dit water weer verdampt, waardoor ze werken als een airco voor de stad en oververhitting tegengaan.

Marja is opgeleid tot bioloog en heeft jarenlang als communicatieadviseur gewerkt op het gebied van duurzaamheid, milieu en energie. Tot ze vastliep in de bureaucratie. “Ik liep erop stuk. Maar dat is het mooie van een crisis, het veroorzaakt chaos maar ook

nieuwe kansen. Toen mijn collega's me erop wezen dat, zodra ik over planten praatte, ik uit mijn hart sprak, wist ik: ik wil verder in het groen! Vroeger was ik al gefascineerd door de natuur en hoe complex het leven in elkaar zit. Na een opleiding tot ecologisch hovenier bij stichting Oase, via de Wilde Weelde, ben ik begonnen als vrijwilliger. Tot ik Eva tegenkwam. Zij was al bezig met het vergroenen van de stad door hulp te bieden bij het aanleggen van geveltuinen, gereedschap uit te lenen en kennis te delen. Ik heb me daarbij aangesloten.”

Na hun besluit om de krachten te bundelen, gingen ze op zoek naar een geschikte plek om alle ideeën verder vorm te geven.

Hartje stad

Hun oog viel op een verlaten tuinentrum midden in de stad dat al tientallen jaren leeg stond. Marja kende deze plek van vroeger, toen ze er wel eens planten kocht voor haar eigen tuin. Ze dacht: ‘Ik ga gewoon bellen’. “Ondanks dat ik gelijk aangaf dat we wel ambities hadden maar geen geld, mochten we langskomen.” In ruil voor het opknappen en onderhouden van de oude, vervallen voorbeeldtuintjes kregen ze een eigen stukje grond. Marja: “Het was een bamboeveld dat helemaal ontgonnen moest worden

wilden we er iets mee kunnen doen, maar dat vonden wij niet erg.” Op dit plekje ontstond het eerste moederbed met stadsplanten. Eva werd ook gelijk verliefd op deze locatie en begon met zaaien en stekken vanuit de moederplanten. Stap voor stap kwam er een stukje bij en breidden ze het werkteerrein uit. Tot de grote dag dat ze de kans kregen om de kas over te nemen!

Veel planten die ze opkweeken, zijn inheems en dat is niet voor niets. “Inheemse soorten, die zich van oorsprong hier thuis voelen, hebben een langere relatie met insecten waardoor vooral wilde bijen en vlinders er veel meer aan hebben”, vertelt Marja. “We verzamelen de planten en zaden in de stad, die hebben immers al bewezen dat ze het hier goed doen. Omdat we ze langzaam en zonder hulpmiddelen laten groeien, zijn het sterke planten. Dit vinden we belangrijk, omdat de kans op slagen dan ook het grootst is. Stadsplanten zijn niet zo kieskeurig en doen het zowel goed in de schaduw als in de zon. Als na een jaar een nieuw aangelegd geveltuintje er weer verdord bij ligt, zouden we het doel voorbijgeschieten.”

Waar ze de moederplanten vandaan halen? Soms krijgen ze planten aangeboden, dan staan ze ’s morgens voor het hek. Maar Marja en Eva onderhouden ook tuinen en

Zo beplant je een boomspiegel

Een boomspiegel is het kale stukje grond rondom de stam van een boom. Je kunt dit omtoveren tot een bloeiend boemtuintje. Houd wel rekening met het feit dat je veel ondiepe wortels kunt tegenkomen. Bovendien kan de grond behoorlijk droog en schaduwrijk zijn. Neem voordat je begint eerst contact op met de gemeente over je plannen. Hiermee voorkom je het risico dat een groendienst je plantjes per ongeluk wegschoffelt tijdens het onderhoud. Je zal niet de eerste zijn die dat overkomt.

Maak de grond eerst voorzichtig los met een handharkje. Voorkom daarbij beschadiging van stam en wortels. Verbeter de structuur en het vochtvasthoudend vermogen van de grond met een laagje compost. Zorg dat de stam vrij blijft. Zet bij voorkeur vaste planten in de aarde die ondiep wortelen.

- Geschikte soorten voor schaduwrijke boomspiegels zijn: bos-vergeet-me-nietje, kleine maagdenpalm, lievrouwwebdestro, gevlekt longkruid, kruipend zenegroen, maarts viooltje en ooievaarsbek.
- Geschikte soorten voor zonnige boomspiegels zijn: cosmea, herfstaster, kleine maagdenpalm, lavendel, margriet, rozemarijn, salie, steenanjer, tijm en wilde marjolein.

Marja's Top 5

- **Geel vingerhoedskruid**

"Ik vind *Digitalis lutea* verfijnder dan een gewone vingerhoedskruid. Deze plant bloeit ook erg lang."

- **Franjekelk**

"Daar ben ik dol op! Het is een inheemse plant met een mooie bloeiwijze."

- **Akelei**

"Kijk eens hoe vernuftig dit bloempje er uitziet."

- **Longkruid**

"Deze plant bloeit lekker vroeg in het seizoen."

- **Kampoerfoelie**

"Kan prima tegen gevels groeien, verdraagt schaduw, ruikt lekker en is goed voor insecten."

Vijverhofstraat

openbaar groen; als daar sommige planten te veel woekeren en uitgedund worden, nemen ze deze mee want weggooien is geen optie. Inmiddels oogsten ze zelf zaden, uit bermen en eigen planten, die in de kas te koop zijn. Marja maakt samen met vrijwilligers de zadenzakjes zelf uit een rol papier die ze nog had liggen. De mooie tekeningen op de zakjes zijn van haar hand.

Kas als broedplaats

Dat de twee het serieus aanpakken, blijkt wel uit de visie die ze hebben. Ze bedachten drie kernwaarden voor de stadskwekerij. In de eerste plaats biodiversiteit creëren en behouden. Op zich is de biodiversiteit in steden groot, maar het ecosysteem is ook erg kwetsbaar. Toegankelijkheid is een tweede pijler, iedereen mag meedoen en geld mag geen belemmering zijn. Ten derde is verbinding tussen mensen belangrijk voor Eva en Marja. Voor kruisbestuiving tussen mooie initiatieven, buurtbewoners en creatievelingen biedt de stadskwekerij volop plek.

De ruimtes achter in de kas functioneren als 'broedplaats'. Marja: "Je mag hier een ruimte huren om te werken als je iets doet voor duurzaamheid en biodiversiteit." Zo werkt Tijs aan diverse waterprojecten om regenwater optimaal te kunnen benutten. Want hij vindt het zonde dat veel planten water krijgen met drinkwater uit de kraan, terwijl bruikbaar regenwater in het riool verdwijnt. Hij ontwierp onder andere De Natte Krat, een regenton vol planten - of plantenbak die water buffert... Het is maar hoe je het bekijkt. Op het terrein staan diverse voorbeelden van zijn hand, zoals een waterschutting, om te laten zien hoe slim je met regenwater om kunt gaan. "Wij zijn erg blij met de grote melktank die we aangeboden kregen. Hierin kunnen we tienduizend liter regenwater opvangen, wat we weer gebruiken voor onze planten." En zo zijn er allerlei mooie initiatieven bij de kwekerij. Tweemaal per week strijkt hier 'Rechtstreek' neer om producten uit de streek zoals groente, fruit, honing en bier te verkopen. Marja is opgetogen over deze mooie samenwerkingen en ze hoopt dit in de toekomst nog meer uit te breiden.

Wil je zelf De Kas bezoeken? Check dan www.stadskwekerijdekas.nl voor openingstijden. Het adres van De Kas is Van Beuningenstraat 22 te Rotterdam.

Zo leg je een geveltuintje aan

Iedereen mag een geveltuintje maken, maar overleg vooraf wel even met je burens of ze akkoord zijn. Wie weet maak je ze ook enthousiast en kunnen jullie samen aan de slag! In sommige gemeenten kun je hulp en materiaal krijgen voor de aanleg.

STAP 1: Wip de tegels eruit en schep het zand weg tot 20 cm diep.

STAP 2: Steek met een spade een rechte rand af van 30 cm diep en zet de tegels rechtop langs de rand. Tik de tegels met een rubberen hamer stevig in het zand en zorg voor een rechte rand zonder kieren.

STAP 3: Meng tuinaarde door het zand totdat je een zand/aarde mengsel hebt van 40 cm diep.

STAP 4: Beplant je geveltuintje en geef de plantjes regelmatig water, zodat ze goed gaan wortelen. Controleer regelmatig of de grond niet uitdroogt; bij een gevel valt vaak minder regenwater.

